

تدوین الگوی موفقیت ورزشی با تاکید بر عوامل ذهنی و روانشناختی

تاریخ دریافت: ۱۳۹۹/۰۶/۰۱ - تاریخ پذیرش: ۱۳۹۹/۱۰/۱۵

خلاصه

مقدمه: پژوهش حاضر با هدف ارائه یک مدل کاربردی درباره عوامل مؤثر بر موفقیت ورزشی با تاکید بر عوامل ذهنی و روانشناختی بود.

روش کار: این تحقیق به روش MAXQDA و از طریق طرح نظریه داده بنیاد صورت گرفت. شرکت کنندگان شامل ۱۱ نفر از متخصصین حوزه فوتبال و اساتید دانشگاه که به صورت ترکیبی از روش نمونه گیری نظری و گلوله برفی جهت مصاحبه عمیق نیمه ساختارمند انتخاب شدند. مصاحبه ها تا زمان رسیدن به اشباع نظری ادامه پیدا کرد. اعتبار یافته ها از طریق استفاده از افراد آگاه و منابع مکتوب، انتقال پذیری نتایج پژوهش، استخراج حداکثری و غیر تکراری داده ها انجام شد. جهت تجزیه و تحلیل داده ها از کدگذاری باز، محوری و انتخابی توسط نرم افزار MAXQDA 18 استفاده گردید.

نتایج: نتایج نشان می دهد که تعداد ۱۴۰ کد مفهومی با تعداد ۷ مقوله فرعی و ۲ مقوله اصلی در قالب ابعاد ۶ گانه شامل: عوامل علی (۵)، عوامل زمینه ای (۳)، مقوله مرکزی (۳)، راهبردها (۸)، شرایط مداخله گر (۵)، پیامدها (۶) استخراج گردید. یکپارچه سازی مقوله ها بر مبنای روابط موجود بین آنها حول محور عوامل مؤثر بر موفقیت ورزشی، شکل دهنده مدل پارادایمی است.

نتیجه گیری: با توجه به نتایج بدست آمده از پژوهش می توان گفت که راهبردهایی نظیر عوامل درون فردی و عوامل برون فردی، پیامدهایی همچون ارتقاء جایگاه اجتماعی، شهرت، محبوبیت و موفقیت را در پی دارد.

کلمات کلیدی: بازیکن، عملکرد ورزشی، نظریه داده بنیاد

سیدغلامرضا جعفری^۱

حمید فروغی پور*^۲

رضا صابونچی^۱

^۱ دانشجوی دکتری مدیریت ورزشی، گروه تربیت بدنی،

واحد بروجرد، دانشگاه آزاد اسلامی، بروجرد، ایران

^۲ استادیار مدیریت ورزشی، گروه تربیت بدنی، واحد

بروجرد، دانشگاه آزاد اسلامی، بروجرد، ایران (نویسنده

مسئول)

^۳ ستادیار مدیریت ورزشی، گروه تربیت بدنی، واحد

بروجرد، دانشگاه آزاد اسلامی، بروجرد، ایران

Email: foroghborojerd@yahoo.com

مقدمه

در عصر حاضر، ورزش قهرمانی به پدیده ای پیچیده و چند بعدی تبدیل شده است که توسعه آن مستلزم توجه به تمام ابعاد است. شناخت مسائل و مشکلات ورزش قهرمانی نیازمند نگاهی علمی و تجربی است و در این مسیر استفاده از تجارب راه میانبری است که می تواند هزینه دستیابی به توسعه را کاهش دهد (۱). ورزش قهرمانی مانند هر نظام دیگری نیازمند تدوین اهداف کلان، راهکارها و برنامه های عملیاتی است تا ضمن آگاهی از مسیر حرکت بتواند از هرگونه دوباره کاری، بیراهه رفتن و به هدر رفتن منابع مالی، انسانی، فیزیکی و اطلاعات خود اجتناب ورزد (۲).

دنیای ورزش قهرمانی برای بقاء و ماندگاری نیاز به چهره های تاثیرگذار در حوزه اجراء دارد. چهره هایی که از لحاظ مشخصه های فردی و اجتماعی بتوانند سطح ورزش را بهبود بخشند و بر جذابیت آن بیافزایند. این افراد با ویژگی های منحصر به فرد خود باعث خلق ارزش برای ورزش و حتی جامعه خود می شوند. عایدات مالی خود و سازمان های ورزشی می شوند. حضور آنها نشاط اجتماعی به دنبال دارد و در بازی های بین المللی باعث ارتقاء وحدت ملی و غرور ملی برای یک کشور می شوند. آنها به عنوان الگوهای رفتاری و اخلاقی برگزیده می شوند و مرام و منش و سبک زندگی آنها مورد تقلید واقع می شود. به طور گسترده ای فرض بر این است که ورزشکاران مشهور از سرمایه سیاسی و قدرت جابجایی عقاید برخوردارند (۳).

باید دانست که چه چیز باعث تمایز چهره های موفق ورزشی از سایرین می شود. استفاده بهینه از ظرفیت های اجتماعی و تاثیرات چهره های ورزشی نیازمند شناسایی عوامل تاثیرگذار بر موفقیت این ورزشکاران است تا بتوان راهبردهای منظم استعدادیابی و نخبه پروری را تدوین نمود. هالمن و همکاران (۴) حمایت های سازمانی را از عوامل اصلی موفقیت ورزشکاران نخبه می دانند و معتقدند برنامه های مربیگری، حمایت های روانی ورزشی و مشاوره تغذیه و پشتیبانی مالی طولانی مدت و پایدار تاثیر گذار است. عوامل فردی نقش بارزی در موفقیت

های ورزشکاران موفق دارد. تسلا و همکاران (۵) فاکتورهای جسمانی ورزشکاران را از عوامل موفقیت آنها می داند. عوامل جسمانی مانند قد و طول دست ها و بازو نقش مهمی در موفقیت ورزشکاران دارد (۶).

فاکتورهای روحی و روانی و ذهنی و شخصیتی از مهمترین عوامل تاثیرگذار بر موفقیت ورزشکاران نخبه است. مضامینی نظیر عشق به بازی، خود انگیزی، احساس جامعه، پیشرفت حرفه ای، تعامل با هواداران و کمک به لیگ از عوامل انگیزشی ورزشکاران حرفه ای هستند (۷). سیوریکایا (۸) خودکارآمدی در یادگیری را یکی از مهمترین خصوصیات یک ورزشکار موفق می داند.

ارکیس (۹) با مطالعه بر قابلیت های روانشناختی مبتنی بر عملکرد ورزشکاران نخبه به این نتیجه رسید که در سطح رقابتی بالا عوامل روان شناختی نظیر اعتماد به نفس و بهبود تمرکز نقش مهمی ایفاء می کند و می توان دریافت که اعتماد به نفس ورزشکاران نخبه بسیار بالاتر از ورزشکاران غیر نخبه است.

بلیرت و همکاران (۱۰) ورزشکاران حرفه ای را خوش بین تر و ریسک پذیرتر از ورزشکاران غیر حرفه ای می دانند. براساس مدل ۵ عامل شخصیت مک کری و کاستا که شامل برون گرایی، تطابق پذیری، وظیفه شناسی، روان رنجوری و گشودگی نسبت به پذیرش تجربه، ورزشکاران نخبه به غیر از عامل روان رنجوری، بقیه عوامل را در سطح بالایی نسبت به ورزشکاران غیر نخبه دارند و همچنین نخبگان دارای رضایت وجدان و ثبات عاطفی بالاتری هستند (۱۱). محیط پیرامون چهره های مطرح ورزشی نیز بر موفقیت آنان تاثیرگذار است. هنریکسن (۱۲) معتقد است که خلق محیط های با انسجام بالا توسط مربیان باعث نخبه پروری می گردد.

فوتبال امروزه به گواه تمام شواهد موجود، پرفرندارترین و محبوب ترین ورزش در جهان است. تاثیرات فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی و سیاسی فوتبال، آن را به پدیده غیر قابل تفکیک در زندگی بسیاری از کشورها تبدیل کرده است. به گونه ای که گاه از آن به نام صنعت فوتبال نام برده می شود

شیوه سیستماتیک را در گزاره هایی بیان می کند که نمونه برداری در نظریه داده بنیاد بر بنیان های نظری به پیش می رود، گردآوری داده ها، استخراج مفاهیم، ایجاد مقوله ها و ایجاد ارتباط بین آنها، تحلیل با استفاده از مقایسه های مستمر که در نتیجه منجر به ارائه یک مدل و اکتشاف یک نظریه می گردد و در تحقیق حاضر لحاظ شده است. به منظور ثبت داده ها مصاحبه ها به طور کامل پیاده و در قالب فایل Word وارد نرم افزار MAXQDA18 شد. این نرم افزار به منظور تجزیه و تحلیل انواع داده های کیفی با بهره گیری از انواع روش های پژوهش کیفی نظیر نظریه داده بنیاد و روش های ترکیبی نظیر تحلیل محتوای کیفی طراحی شده است.

نمونه آماری تحقیق شامل ۱۱ نفر از متخصصین حوزه فوتبال و اساتید دانشگاه که به صورت ترکیبی از روش نمونه گیری نظری و گلوله برفی جهت مصاحبه عمیق نیمه ساختار مند انتخاب شدند. (جدول ۱). در روش نمونه گیری نظری که روش غالب در تئوری زمینه ای شناخته می شود، نمونه ها به گونه ای انتخاب می شود تا در رسیدن به ایجاد تئوری یا نظریه کمک کنند. در روش نمونه گیری نظری، ابتدا محقق با استفاده از قضاوت ها و احتمالات خود از منابعی همچون منابع اطلاعات علمی، کتابخانه ای، مقالات، مصاحبه و مشاهده افرادی را انتخاب می کند، سپس به دنبال نمونه هایی می رود که تئوری ایجاد شده را تکامل دهد. در روش نمونه گیری گلوله برفی نیز برای جمع آوری نمونه ها از شبکه اجتماعی با ویژگی مشترک استفاده می شود. پژوهشگر زمانی که تعداد کمی نمونه با ویژگی های لازم را پیدا کرد، از آنها می خواهد افراد دیگر را که ویژگی های مشترک دارند، معرفی کنند. ممکن است چند نفر به صورت مکرر توسط افراد مطلع توصیه شوند. در مواردی که این نوع همگرایی میان آرای صاحب نظران وجود دارد، افراد انتخاب شده نمونه ای بسیار معتبر را تشکیل خواهند داد. در این تحقیق از گلزن ترین بازیکن فوتبال ملی جهان به عنوان الگوی بومی مناسب و موفق برای جامعه ورزشی استفاده شده است.

ابزار تحقیق در این پژوهش سوالات نیمه ساختار یافته بودند که توسط محقق برای ایجاد یک فضای فکری مرتبط با موضوع

(۱۳). و وجود نخبگان، رشته های محبوب نظیر فوتبال را هم تحت تاثیر قرار می دهد. حضور این بازیکنان تاثیرگذار در موفقیت یا نتیجه گیری تیم های ورزشی مؤثر است (۱۴)

شناسایی دلایل موفقیت ورزشی ورزشکاران نخبه و موفق به این موضوع یاری می رساند که می توان راهبردهای استعدادیابی و نخبه پروری را بر اساس مدل عوامل موفقیت ارائه نمود. همچنین می توان از این مدل به عنوان الگوهای علمی و دقیق در جامعه استفاده کرد. تحقیقاتی که تاکنون با محوریت این موضوع صورت گرفته است اندک می باشد اما این پژوهش سعی دارد تا با شناسایی عوامل موفقیت ورزشی ورزشکاران نخبه بتواند که این عوامل را به صورت مدل های کاربردی برای استفاده در زمینه های مختلف تدوین نماید. شناسایی دلایل موفقیت این ورزشکاران نخبه به این موضوع یاری می رساند که می توان راهبردهای استعدادیابی و نخبه پروری در فوتبال را بر اساس مدل عوامل موفقیت آنها ارائه نمود. همچنین می توان از این مدل ورزشکاران موفق مانند علی دایی در رشته فوتبال که به عنوان گلزن ترین بازیکن فوتبال ملی جهان در راستای الگوهای علمی و دقیق در جامعه استفاده کرد.

همچنین تاکنون از این منظر پژوهشی نیز به دلایل موفقیت ورزشکاران سایر ورزش ها نیز پرداخته نشده است. در نهایت این پژوهش به این سوال پاسخ خواهد داد که الگوی عوامل مؤثر بر موفقیت ورزشی با تاکید بر عوامل روان شناختی و ذهنی چیست؟

روش کار

پژوهش حاضر در چارچوب رویکرد کیفی و با به کارگیری روش نظریه داده بنیاد انجام گرفته است. نظریه داده بنیاد به طور کلی ره یافتی است برای بررسی نظام مند داده های کیفی (نظیر مصاحبه های پیاده شده و پروتکل های مشاهده ها)، با هدف تولید نظریه (۱۵). این روش ها و رویه های منظم (سیستماتیک)، محقق را قادر می سازد تا نظریه مستقل، معنی دار، مطابق با مشاهده، با قابلیت تعمیم، با بازآفرینی، بادقت، با قاطعیت و اثبات پذیری توأم با خلاقیت بسازد (۱۶). استراوس و کوربین کلیات

بدون وجود دقت علمی، پژوهش (کمی یا کیفی) مطلوبیت خود را از دست می دهد (استراس و کوربین، ۱۳۹۴). برای ارزشیابی پژوهش های مبتنی بر نظریه پردازی داده بنیاد، محققان کیفی به جای واژه روایی و پایایی از واژه های دیگر مانند مقبولیت، قابلیت انتقال و تأییدپذیری استفاده می کنند. مقبولیت به واقعی بودن اشاره دارد. پیتنی و پارکر (۲۰۰۹) روش هایی را برای افزایش مقبولیت تحقیق پیشنهاد کردند که شامل منابع متعدد، تحلیل گران متعدد و روش های متعدد است. در این زمینه محقق از منابع گوناگون مانند افراد آگاه و منابع مکتوب مختلف به جمع آوری داده های تحقیق پرداخت. انتقال پذیری نتایج پژوهش، بیانگر تعمیم پذیری نتایج حاصل به سایر گروه ها و محیط های مشابه است. هرچند این امر خارج از توانایی پژوهشگر کیفی است، می توان با استخراج و ارائه حداکثری داده ها تا حدودی این بخش از روایی تحقیق را نیز تأمین کرد که در این پژوهش با مرور متعدد مصاحبه ها و استخراج حداکثری و غیرتکراری مطالب سعی بر اجرای این توصیه شد. تأییدپذیری نتایج پژوهش کیفی هنگامی تحقق می یابد که سایر محققان بتوانند به روشنی مسیر تحقیق و اقدام های انجام گرفته توسط محقق را دنبال کنند. در این تحقیق سعی شد تا این امر به شکل اخلاقی صورت پذیرد.

نتایج

نتایج تحقیق نشان داد که تعداد مصاحبه شونده با مدرک تحصیلی دکترا ۴ نفر، کارشناسی ارشد ۲ نفر، کارشناسی ۵ نفر مورد مصاحبه قرار گرفتند. در مرحله کدگذاری باز تعداد ۱۴۰ کد مفهومی در مصاحبه ها شناسایی و ویژگی ها و ابعاد آنها در داده ها کشف و از مصاحبه ها استخراج گردید.

تدوین گردید و به صورت مصاحبه عمیق بانمونه ها انجام شد. سوالات ابتدا به صورت کلی عنوان می شد و بعد برای کشف زوایای نهفته نظریات، پرسش های احتمالی از بین پاسخ های مصاحبه شوندگان استخراج و مورد بحث قرار می گرفت. بعد از هر مصاحبه (چه به صورت نوشتاری و چه به صورت صوتی)، مصاحبه ها پیاده سازی گردید. مصاحبه ها تا زمان رسیدن به اشباع نظری ادامه پیدا کرد. اشباع نظری زمانی رخ می دهد که پس از چندین مصاحبه پاسخ ها تکراری شده یا پاسخ ها حالتی از اشباع پیدا می کنند. به همین دلیل تعداد نمونه های تحقیق بستگی به اشباع نظری داده ها دارد. تمامی مصاحبه ها با کسب اجازه، رضایت آگاهانه، حفظ گمنامی، محرمانه بودن اطلاعات و تعهدات اخلاقی ضبط گردید. مدت زمان هر مصاحبه به طور متوسط ۶۰ دقیقه انجام شد.

برای تجزیه و تحلیل داده ها از مراحل کدگذاری استفاده گردید. بخش کدگذاری نشانگر عملیاتی است که طی آن داده ها خرد می شوند، مفهوم پردازی می شوند و آن گاه به روش های جدید دوباره به یکدیگر متصل می شوند و روند اصلی ساختن و پرداختن نظریه از داده ها است. کدگذاری در سه مرحله ۱- کدگذاری باز ۲- کدگذاری محوری ۳- کدگذاری انتخابی انجام گرفت. در کدگذاری باز، پس از پیاده سازی هر مصاحبه، کدهای مفهومی از مصاحبه ها استخراج گردید. در مرحله کدگذاری محوری، کدهای مفهومی در قالب مفاهیم مشابه قرار گرفت و به هر گروه یک برچسب یا مولفه زده شد و از تمامی مولفه ها، مقوله های اصلی استخراج گردید. در مرحله کدگذاری انتخابی، بر اساس مدل پارادایمی استراس و کوربین، مقوله های استخراج شده در قالب عوامل علی تاثیرگذار بر پدیده، عوامل زمینه ای که پدیده در آن قرار دارد که بر راهبردها اثر گذار است، عوامل مداخله گر که به پدیده تعلق دارند و بر راهبردها اثر می گذارند، راهبردهای ایجاد شده، پیامدهای حاصل از راهبردها و همچنین مقوله های مرکزی یا محوری در مدل پارادایمی قرار گرفت.

جدول ۱. نمونه ای از مفاهیم استخراج شده و کدهای مفهومی در کدگذاری باز

کدمفهومی

مفاهیم استخراج شده

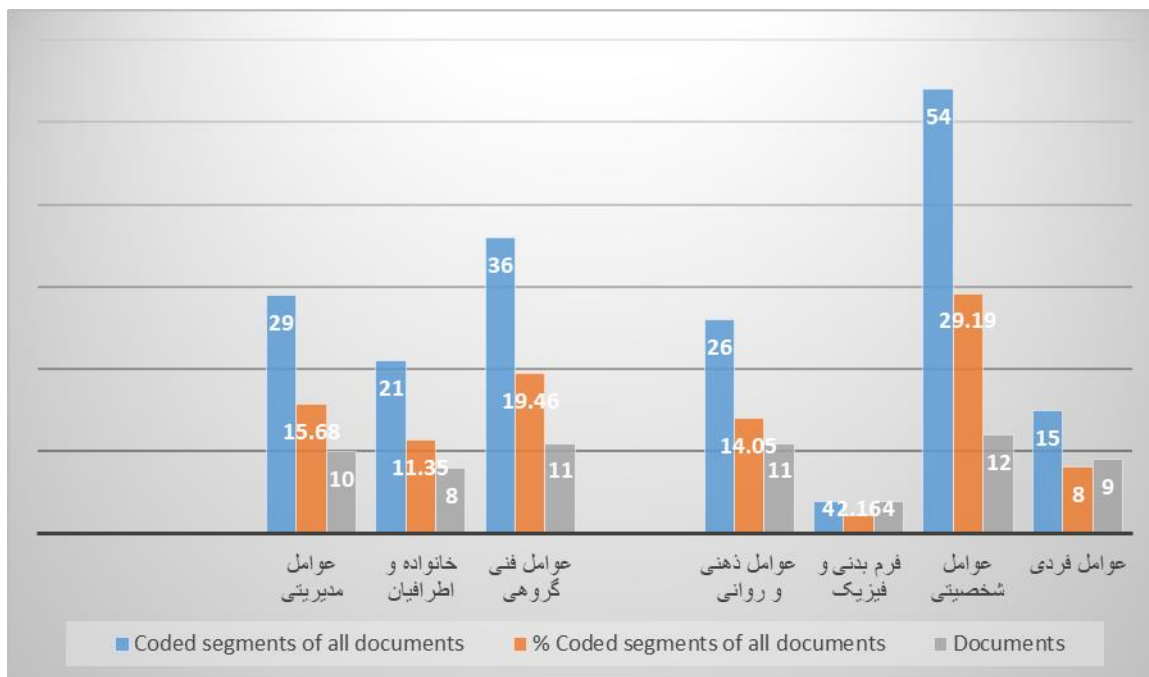
۱- ذهن قوی	اصلی ترین موضوع در موفقیت ورزشی مسائل ذهنی است. من در تمرینات نیروهای مسلح و تیم صبا میدیم که ایشان چقدر دارای ذهن قوی و تمرکز بالا نسبت به کار و اهدافش هست.
۲- تمرکز بالا	
۱- ثبات اراده و مصمم بودن	بالاترین شاخصه او این بود که در بدست آوردن آنچه که می خواست مصمم بود. از لحاظ بدنی در شرایط خوبی بود و از نظر اجتماعی شرایط خوبی داشت
۲- فیزیک بدنی مناسب	
۳- ارتباطات اجتماعی مناسب	در طول دوران بازیگری با مربیان زیادی کار کرده بود ولی هیچ زمانی با مربیان مشکلی پیدا نکرد و در هر شرایطی از مربیان حرف شنوی داشت.
۱- تفکر حرفه ای	با هم تیمی ها ارتباط خوبی داشت و همیشه فاصله خود را با هواداران حفظ می کرد و اغلب در زیر فشارها بهترین عملکرد را نشان می داد و در همه حال انضباط را رعایت می کرد.
۲- ارتباط مناسب با مربیان	
۱- ارتباط مناسب با هم تیمی ها	حضور در فوتبال اروپا تاثیر زیادی در موفقیت او داشت. دارای خودکنترلی بالایی بود و مشاوران خوبی در اطراف خود داشت و بسیار با برنامه بود. به فوتبال اهمیت زیادی می داد.
۲- منضبط بودن	
۱- حضور در فوتبال اروپا	
۲- مشاوران قوی	
۳- اطرافیان دلسوز	

یکپارچه سازی و بهبود مقوله ها صورت گرفت و براساس مقوله های فرعی، تعداد ۲ مقوله اصلی استخراج گردید. تمامی مولفه ها و مقوله ها از نرم افزار MAXQDA استخراج شده است.

در مرحله کدگذاری محوری برای هر دسته از کدهای مفهومی یک مولفه در نظر گرفته شد و مولفه ها به طور نظام مند بهبود یافته و با کدهای مفهومی پیوند داده شد و در نهایت تعداد ۷ مقوله فرعی شناسایی شد. در مرحله کدگذاری انتخابی، فرآیند

جدول ۳. فراوانی کدهای مستخرج در فرآیند کدگذاری باز

عنوان	کدهای مستخرج از همه اسناد	کدهای مستخرج از همه اسناد %	اسناد
عوامل موفقیت	۰	۰/۰۰	۰
عوامل برون فردی	۰	۰/۰۰	۰
عوامل مدیریتی	۲۹	۱۵/۶۸	۱۰
خانواده و اطرافیان	۲۱	۱۱/۳۵	۸
عوامل فنی گروهی	۳۶	۱۹/۴۶	۱۱
عوامل درون فردی	۰	۰/۰۰	۰
عوامل ذهنی و روانی	۲۶	۱۴/۰۵	۱۱
فرم بدنی و فیزیک	۴	۲/۱۶	۴
عوامل شخصیتی	۵۴	۲۹/۱۹	۱۲
عوامل فنی فردی	۱۵	۸/۱۱	۹



نمودار ۱- نمودار فراوانی کدهای مستخرج در فرآیند کدگذاری باز

جدول ۳. مقوله های استخراج شده از نرم افزار MAXQDA

مقوله های اصلی	مقوله های فرعی	کدهای مفهومی
	فرم بدنی و فیزیکی	قد- فاکتورهای جسمانی مناسب
	عوامل ذهنی و روانی	ذهن قوی مصمم بودن خودمدیریتی قوی خودکنترلی بالا استقلال انگیزه درونی سطوح روانی بالا اثبات وجود اعتماد به نفس بالا هوش بالا صداقت کاری انتقادپذیری تمرکز بالا
عوامل درون فردی		

-شعورذاتی
-هوش هیجانی
-مقاومت در برابر فشارها

عوامل شخصیتی

-تلاش مستمر
-جاه طلب
-شخصیت برنده
-عشق به فوتبال
-عدم حسادت
-شعوراجتماعی
-تشنه موفقیت
-بلوغ اجتماعی
-خلاقیت
-جستجوی عوامل عدم موفقیت در خود
-از خود گذشتگی و فداکاری

عوامل فنی فردی

-استعداد گلزنی
-فرصت طلب در بازی
-تصویرسازی درست در گلزنی
-هدفمندی

-در اختیار فوتبال بودن

عوامل فنی گروهی

-مربیان خوب و سازنده
-حمایت هم تیمی ها از او
-در کنار مربی بودن
-در اختیار مربی بودن
-حمایت هواداران
-حمایت پیشکسوتان
-تمرینات مستمر
-تمرینات اضافه
-شاگرد خوب بودن
-کسب تجربه در صحنه های بین المللی
-استفاده از فرصت های استخدام در
باشگاه ها
-انتخاب درست

عوامل برون فردی

-نیاز جامعه فوتبال به یک مهاجم کامل

-خلاء وجود شخصیت بزرگ فوتبالی

-تعامل با مربیان

-تشویق های مادی و معنوی

-انگیزه های بیرونی

-کنترل ارتباطات

-پیشرفت پلکانی

-برنامه مدون

-توان رهبری

-انضباط فوتبال آلمان

-مدیریت و برنامه ریزی فوتبال آلمان

-کنترل و نظارت در فوتبال آلمان

-توان کنترل حواشی

-روابط اجتماعی مناسب

-امکانات سخت افزاری فوتبال آلمان

-امکانات نرم افزاری فوتبال آلمان

-دوری از حواشی

-مشاوران خوب

-خانواده سالم

-احترام به پدر و مادر

-انتخاب دوستان مناسب

-تاثیر بستگان فوتبالیست

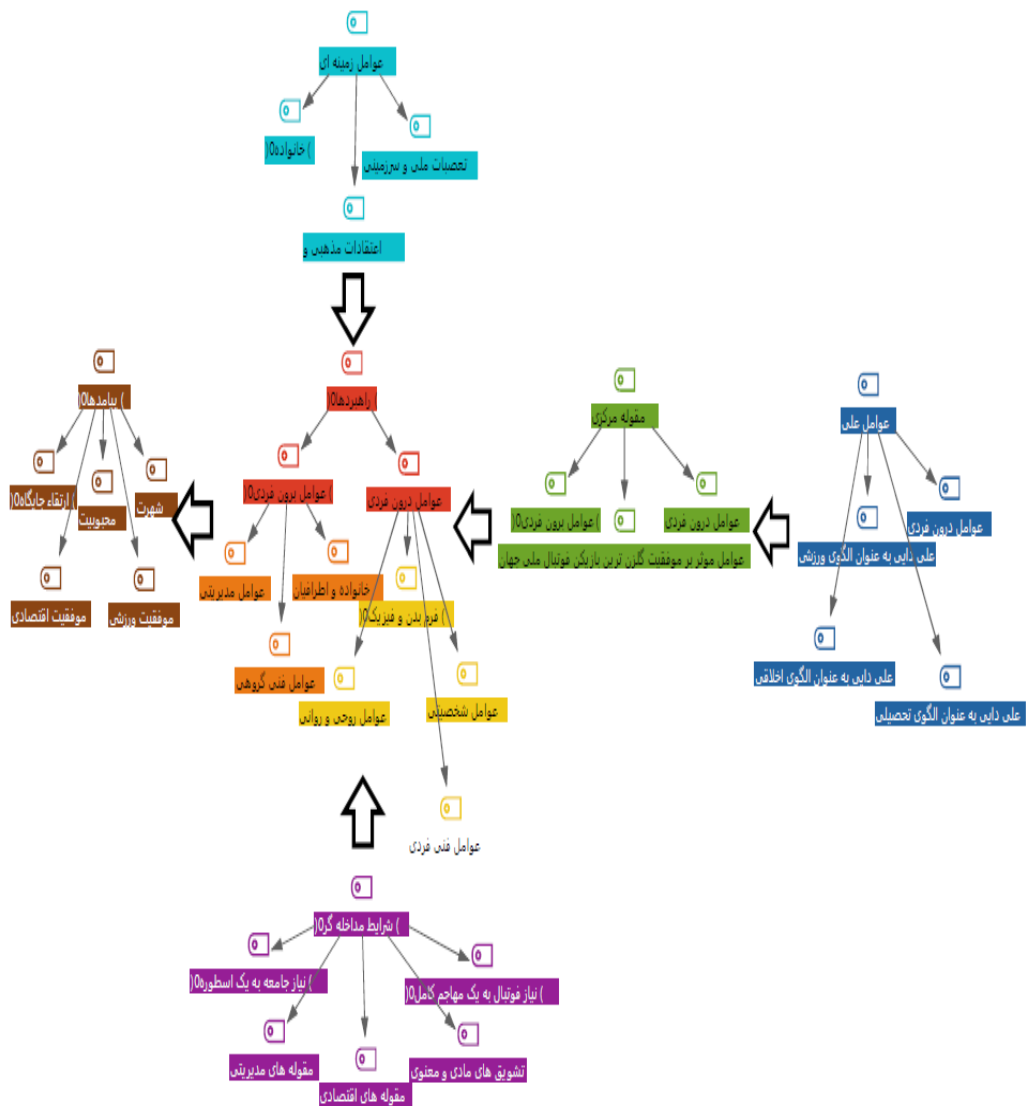
-دوستان سالم

عوامل مدیریتی

خانواده و اطرافیان

MAXQDA به دست آمده است. در ادامه پس از ارائه مدل مفهومی پژوهش حاضر در شکل شماره (۱)، به تشریح هر یک از مؤلفه ها و کارکرد الگوی تدوین شده، پرداخته شده است.

مقوله های استخراج شده از مولفه ها، مدل پارادایمی را تشکیل داد. مدل مفهومی در این پژوهش، الگوی عوامل مؤثر بر موفقیت گلزن ترین بازیکن فوتبال ملی جهان را نشان می دهد که مبتنی بر یافته های این پژوهش و بوسیله نرم افزار



شکل ۱. مدل پارادایمی عوامل موفقیت ورزشی ورزشکاران نخبه

بحث و نتیجه گیری

پژوهش حاضر به ارائه الگوی عوامل مؤثر بر موفقیت ورزشی ورزشکاران نخبه پرداخته است. برای این منظور از روش داده بنیاد برای ارائه الگو استفاده شده و مدل ارائه شده، از فرایندهای کدگذاری ناشی از مصاحبه با نخبگان به دست آمده است. نتایج تحلیل داده های کیفی حاصل از مصاحبه، ارائه مدل پارادایمی عوامل مؤثر بر موفقیت ورزشی با تعداد ۸ مقوله فرعی و ۲ مقوله اصلی در قالب ابعاد ۶ گانه شامل: عوامل علی (۵)، عوامل زمینه ای (۳)، مقوله مرکزی (۳)، راهبردها (۸)، شرایط مداخله گر (۵)، پیامدها (۶) بوده است.

در پیشرفت و موفقیت عوامل مختلفی نقش دارند که نقش بعضی از این عوامل مستقیم و نقش برخی غیر مستقیم است. این عوامل عبارتند از: عوامل علی که بر مقوله محوری و پدیده اصلی مستقیماً تأثیر می گذارند. عوامل زمینه ای که عوامل بستری هستند که پدیده اصلی در آن قرار دارند و بر راهبردها تأثیر گذارند. راهبردها همان کنش ها با برهم کنش های خاصی که از پدیده محوری منتج می شود و همان استراتژی هایی است که در پاسخ به پدیده اصلی اتخاذ می شود. عوامل مداخله گر که شرایط زمینه ای عمومی هستند که بر راهبردها اثر گذارند و پیامدها که خروجی های حاصل از انتخاب راهبردها هستند و

نتایج ناشی از راهبردها می باشند. مقوله های مرکزی یا محوری که صورت های ذهنی از پدیده اصلی که اساس پژوهش است. عوامل موفقیت ورزشی ورزشکاران نخبه به عنوان الگوی ورزشی و الگوی تحصیلی و حتی الگوی اخلاقی و رفتاری موفق و همچنین به عنوان گلزن ترین بازیکن فوتبال ملی جهان و بهترین بازیکن آسیا در سال ۱۹۹۹ (عوامل علی) و مقوله های محوری از جمله عوامل برون فردی و عوامل درون فردی موثر بر موفقیت گلزن ترین بازیکن فوتبال ملی جهان توجه و پرداخته شد. در این راه عوامل زمینه ای و شرایطی نظیر تعصبات ملی و سرزمینی، اعتقادات مذهبی و دینی و خانواده نیز شناسایی شد. همچنین شرایط مداخله گر نظیر نیاز جامعه به یک اسطوره، نیاز فوتبال به یک مهاجم کامل، مقوله های اقتصادی، مقوله های مدیریتی و تشویق های مادی و معنوی که بر تدوین راهبردها اثر گذارند شناسایی گردید. در این راستا بیسکاپ و پیفستر (۱۷) در تحقیق خود اذعان داشتند که مردم نیاز به مدل های رفتاری و اسطوره دارند، اینها به جهت گیری های گرایشی و احساسی افراد کمک خواهد داد. در فرهنگ رسانه ای جدید بعضی ورزشکاران مانند یک امضاء یا نشان اجتماعی هستند که وظیفه گسترش مبانی فرهنگی و یا ارزش های ایدئولوژیک که بیانی از شخصیت افراد نیز هست را دارند و از طرف دیگر دعوت کننده و نشان دهنده ارزش ها هستند و یک علامت مشهور ملی در سبک زندگی معرفی می گردند (۱۸).

یکی دیگر از ابعاد شخصیتی چهره های ورزشی، جوانمردی است. جوانمردی مجموعه ای از رفتارهای با فضیلت است و اغلب با عناوین انصاف، صداقت، رفتارهای اخلاقی، احترام به بازی، احترام به مخالفان و احترام به هم تیمی ها تعریف می گردد (۱۹). سبک زندگی ورزشکار در حقیقت رفتار و تعامل خارج از زمین ورزشکار است که می تواند بر ارزش و شخصیت فرد تاثیر داشته باشد. امروزه شهرت نه تنها به خاطر عملکرد حرفه ای بدست می آید، بلکه حتی با داشتن سبک زندگی متمایز زندگی نیز قابل دسترسی است (۲۰).

در مدل پارادیمی عوامل مؤثر بر موفقیت ورزشی، راهبردها یا استراتژی های حاصل از بررسی ها بر روی مقوله های مرکزی و

پدیده اصلی شناسایی گردید. راهبردهایی نظیر: ۱-عوامل درون فردی (فرم بدن و فیزیک، عوامل شخصیتی، عوامل روحی و روانی، عوامل فنی فردی و سبک زندگی) ۲-عوامل برون فردی (عوامل فنی گروهی، عوامل مدیریتی و خانواده و اطرافیان) که این راهبردها تحت تاثیر عوامل زمینه ای و شرایط و عوامل مداخله گر قرار دارند. پدرس و همکاران (۲۱) نیز فاکتورهای جسمانی ورزشکاران را از عوامل موفقیت آنها می دانند. همچنین مک کولی (۲۰۱۸) عوامل جسمانی مانند قد و طول دست ها و بازو را از مهمترین عوامل، در موفقیت ورزشکاران در نظر می گیرند (۲۴-۲۲).

اریس (۲۰۱۸) با مطالعه بر قابلیت های روانشناختی مبتنی بر عملکرد ورزشکاران نخبه به این نتیجه رسید که در سطح رقابتی بالا عوامل روان شناختی نظیر اعتماد به نفس و بهبود تمرکز نقش مهمی ایفاء می کند. می توان دریافت که اعتماد به نفس ورزشکاران نخبه بسیار بالاتر از ورزشکاران غیر نخبه است (۲۵). محیط پیرامون چهره های مطرح ورزشی نیز بر موفقیت آنان تاثیر گذار است. هنریکسن (۱۲) معتقد است که خلق محیط های با انسجام بالا توسط مربیان باعث نخبه پروری می گردد.

پیامدهای حاصل از راهبردها از مهمترین مقوله های شناسایی شده در مدل پارادیمی عوامل مؤثر بر موفقیت ورزشی می باشد. اجرای راهبردهای یاد شده پیامدهایی همچون محبوبیت، شهرت، موفقیت ورزشی، موفقیت اقتصادی، موفقیت رفتاری، آرامش درونی و ارتقاء جایگاه اجتماعی را در پی دارد.

عملکرد مطلوب در ورزش حاصل ترکیبی از توانایی های فنی (تکنیکی و تاکتیکی)، جسمانی (قدرت، سرعت و غیره) و روانی (تمرکز، اعتماد به نفس، مهار اضطراب و غیره) می باشد (۲۶). توجه و تمرکز بالا در ورزشکاران باعث افزایش سرعت واکنش شده و درک فرایندهای مختلف و ظرفیت توجه در شرایط سخت و غیرعادی را نیز افزایش می دهد (۲۷).

با شناسایی عوامل موفقیت ورزشی ورزشکاران نخبه مانند گل زن معروف ملی و جهانی در فوتبال، بعد مدیریت ورزش و مدیریت اجتماعی می تواند اولاً بر تاثیرات اقتصادی، فرهنگی و اجتماعی نظارت و مدیریت داشته باشند. دوم اینکه بتوانند در

پرتو این چهره از فرصت های مختلف به دست آمده در حوزه های تاثیر گذار، به بهترین شکل استفاده نمایند و سوم اینکه بتوانند از الگوهای به دست آمده از زندگی حرفه ای وی و ارائه به جامعه ورزش، در زمینه پرورش و تربیت استعداد های ورزشی و نخبه پروری ورزشی فعال باشند.

تشکر و قدردانی

این مقاله برگرفته از پایان نامه دکتری تخصصی دانشگاه آزاد اسلامی واحد بروجرد می باشد. نویسنده از استاد راهنما و تمامی کسانی که در این راستا با محقق همکاری نمودند کمال تشکر را دارد.

تعارض منافع

بنابر اظهار نویسندگان مقاله حاضر فاقد هر گونه تعارض منافع بوده است.

References

- Green M. Changing policy priorities for sport in England: the emergence of elite sport development as a key policy concern. *Leisure studies*. 2004;23(4):365-85.
- Mozafari A, Elahi A. The comprehensive system of championship sports development of the Islamic Republic of Iran. Tehran: Institute of Physical Education and Sports Sciences, Ministry of Science, Research and Technology; 2018.
- Andersson S, Bengtsson L, Svensson Å. Mega-sport football events' influence on destination images: A study of the of 2016 UEFA European Football Championship in France, the 2018 FIFA World Cup in Russia, and the 2022 FIFA World Cup in Qatar. *Journal of Destination Marketing & Management*. 2021;19:100536.
- Hallmann K, Breuer C, Ilgner M, Giel T, Rossi L. Determinants of elite athletes' extrinsic and intrinsic career success. *Sport, business and management: an international journal*. 2018;8(4):375-92.
- Monson TA, Brasil MF, Hlusko LJ. Allometric variation in modern humans and the relationship between body proportions and elite athletic success. *Journal of Anthropology of Sport and Physical Education*. 2018;2(3):3.
- Sarlis V, Chatziilias V, Tjortjis C, Mandalidis D. A data science approach analysing the impact of injuries on basketball player and team performance. *Information Systems*. 2021;99:101750.
- Harrolle MG, Klay M. Understanding the role of motivation in professional athletes. *Journal of Applied Sport Management*. 2019;11(1):8.
- Sivrikaya MH. The Role of Self-Efficacy on Performance of Sports Skills of Football Players. *Journal of Education and Training Studies*. 2018;6(n12a):75-9.
- Ercis S. Comparison of Mental Skills of Elite and Non-Elite Athletes. *Journal of education and training studies*. 2018;6(n4a):72-5.
- Bleichrodt H, L'Haridon O, Van Ass D. The risk attitudes of professional athletes: Optimism and success are related. *Decision*. 2018;5(2):95.
- Steca P, Baretta D, Greco A, D'Addario M, Monzani D. Associations between personality, sports participation and athletic success. A comparison of Big Five in sporting and non-sporting adults. *Personality and Individual Differences*. 2018;121:176-83.
- Henriksen K, Stambulova N, Roessler KK. Successful talent development in track and field: considering the role of environment. *Scandinavian journal of medicine & science in sports*. 2010;20:122-32.
- Azizi B, Nasr Elahi A. Examining the problems and shortcomings of football schools in Tehran from the perspective of parents of football students. *Conference on Management and Planning in Basic Football; National Football Academy of Iran, Tehran* 2018.
- Abiari M, Sajjadi SA, Sharifian I. The role of sports competitiveness in predicting sports commitment of women's premier football league players. *contemporary researches in sports management*. 2014;5(9):1-10.
- Strauss A, Corbin J. The principles of qualitative research method. edition s, editor. Tehran: Institute of Human Sciences and Cultural Studies; 2011.

16. Danai Fard H, Alwani M, Azar A. Qualitative research methodology in management: a comprehensive approach. edition t, editor. Tehran: Safar Publications; 2014.
17. Biskup C, Pfister G. I would like to be like her/him: Are athletes role-models for boys and girls? *European physical education review*. 1999;5(3):199-218.
18. Tajnasai H, Taliban Z, Dehghan Chachkami M. Branding of athletes: identifying and examining the brand image of athletes from the point of view of fans (case study: Ali Daei brand). *Special issue of the Scientific-Research Quarterly of Modern Marketing Research*. 2013;12:127-44.
19. Shields DLL, Bredemeier BJL. *Character development and physical activity*: Human Kinetics Publishers; 1995.
20. Choi SM, Rifon NJ. Who is the celebrity in advertising? Understanding dimensions of celebrity images. *The journal of popular Culture*. 2007;40.۳۰۴-۲۴:(۲)
21. Pedersen DM. Perceived relative importance of psychological and physical factors in successful athletic performance. *Perceptual and motor skills*. 2000;90(1):283-90.
22. Erculj F, Blas M, Bracic M. Physical demands on young elite European female basketball players with special reference to speed, agility, explosive strength, and take-off power. *The Journal of Strength & Conditioning Research*. 2010;24(11):2970-8.
23. Pizzigalli L, Micheletti Cremasco M, La Antonio T, Rainoldi A, Roberto B. Hand grip strength and anthropometric characteristics in Italian female national basketball teams. 2016.
24. García-Pallarés J, López-Gullón JM, Muriel X, Díaz A, Izquierdo M. Physical fitness factors to predict male Olympic wrestling performance. *European journal of applied physiology*. 2011;111(8):1747-58.
25. Ercis S. Prediction of Elite Male Trampolines' Performance Based on the Selected Psychological Capabilities. *Journal of Education and Training Studies*. 2018;6:19-24.
26. Vaez Mousavi SMK, Masibi F. *Sports Psychology*. edition T, editor. Tehran: SAMT; 2011.
27. Liliana M, Adrian SM. The role of attention in the achievement of sport performance in judo. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*. 2013;84:1242-9.

*Original Article***Development of sports success model with emphasis on mental and psychological factors**

Received: 22/08/2010 - Accepted: 04/01/2021

Seyed Gholamreza Jafari¹
 Hamid Foroghhipour^{2*}
 Reza Sabunchi³

¹ PhD student in sports management, Department of Physical Education, Borujard Branch, Islamic Azad University, Borujard, Iran.

² Assistant Professor of Sports Management, Department of Physical Education, Borujerd Branch, Islamic Azad University, Borujerd, Iran. (Corresponding Author)

³ Assistant Professor of Sports Management, Department of Physical Education, Borujard Branch, Islamic Azad University, Borujard, Iran.

Email: foroghborojerd@yahoo.com

Abstract

Introduction: The purpose of this research was to present a practical model about the factors affecting sports success with an emphasis on mental and psychological factors.

Methods: This research was done by MAXQDA method and through the data theory design of the foundation. The participants included 11 football experts and university professors who were selected through a combination of theoretical sampling and snowball methods for semi-structured in-depth interviews. The interviews continued until theoretical saturation was reached. The validity of the findings was done through the use of knowledgeable people and written sources, transferability of research results, maximum extraction and non-duplication of data. To analyze the data, open, axial and selective coding was used by MAXQDA 18 software.

Results: The results show that there are 140 conceptual codes with 7 subcategories and 2 main categories in the format of 6 dimensions including: causal factors (5), background factors (3), central category (3), strategies (8), intervening conditions (5). , the results (6) were extracted. The integration of the categories based on the existing relationships between them around the factors affecting the success of the highest scoring national football player is a paradigm model.

Conclusion: According to the results obtained from the research, it can be said that strategies such as intrapersonal factors and extrapersonal factors have consequences such as improving social status, reputation, popularity and success.

Keywords: Soccer Player, Sports Performance, Foundation Data Theory